

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie ze skargi A.S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt I ACa 1393/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 14 maja 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt I ACa 1393/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej A.S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 3.000 (trzy tysiące) złotych za okres od 27 lutego 2023 r. do 14 maja 2026 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie o sygn. akt I ACa 1393/24 niepóźniej niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia przekazania akt do Sądu Apelacyjnego w Katowicach;**
- 4. zwalnia skarżącą od opłaty od skargi na przewlekłość w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt I ACa 1393/24.**

Tomasz Demendecki   Krzysztof Wiak   Marek Dobrowolski

UZASADNIENIE

Pismem z 27 lutego 2026 r. A.S. (dalej: „skarżąca”) złożyła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. I ACa 1393/24 (od wyroku Sąd Okręgowy w Sosnowcu z 16 stycznia 2024 r., sygn. akt I C 190/23). Skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu apelacyjnym toczącym się w sprawie z jej powództwa przeciwko S. S.A. doszło do przewlekłości postępowania;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy i zakończenia postępowania;
3. przyznanie skarżącej od Skarbu Państwa kwoty 20 000 zł;
4. zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że postępowanie w niniejszej sprawie trwa łącznie około 6 lat. Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2024 r. Sąd Okręgowy w Sosnowcu (I C 190/23) zasądził na rzecz skarżącej kwotę 136 398,80 zł wraz z odsetkami oraz koszty procesu. Pozwany wniósł apelację w 2024 r. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach pod sygn. akt I ACa 1393/24. Pomimo znacznego upływu czasu nadal nie została ona prawomocnie zakończona, a wyrok sądu II instancji nie zapadł.

Zdaniem skarżącej, sprawa nie jest szczególnie skomplikowana. Dotyczy roszczeń wynikających z umowy kredytowej i opiera się na utrwalonym orzecznictwie w sprawach przeciwko bankom. Postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w I instancji, a materiał sprawy jest kompletny. Według skarżącej, przedłużające się postępowanie w sposób szczególnie dotkliwy narusza jej prawa.

Odpowiedź na powyższą skargę złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach. W piśmie z 20 kwietnia 2026 r. wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę wskazano, że pozew w objętej skargą sprawie wpłynął do Sądu Okręgowego w Katowicach 27 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy zakończył postępowanie wyrokiem z 16 stycznia 2024 r. Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego Banku wpłynęły do Sądu Apelacyjnego

w Katowicach 26 kwietnia 2024 r. Postanowieniem z 29 kwietnia 2024 r. sprawdzono wartość przedmiotu zaskarżenia i wezwano pozwanego do uzupełnienia opłaty od apelacji, a pełnomocnika skarżącej wezwano do przedstawienia prawidłowego pełnomocnictwa. Następnie sprawa oczekiwała na losowanie sędziego sprawozdawcy (zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego losowanie następuje po 9 miesiącach od daty wpływu). Dnia 2 kwietnia 2025 r. strony zostały poinformowane o osobie sędziego referenta wylosowanego do rozpoznania sprawy. Od tego czasu sprawa oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej, zgodnie z kolejnością wpływu. Termin ten nie został jeszcze wyznaczony, ponieważ terminy rozpraw są wyznaczone po sporządzeniu planu sesji na dany miesiąc, co zazwyczaj następuje z miesięcznym bądź dwumiesięcznym wyprzedzeniem. Zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyznaczenie terminów z dłuższym wyprzedzeniem nie jest racjonalne wobec możliwości wystąpienia zdarzeń losowych, które będą skutkowały koniecznością odwoływania rozpraw i co będzie miało wpływ na kolejność wyznaczanych rozpraw.

Według Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach, postępowanie w sprawie jest długotrwałe. Mimo to, nie można przyjąć, by objęta skargą sprawa prowadzona była przewlekłe, w tym w sposób naruszający unijne standardy sprawności postępowania sądowego. W świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a więc także z uwagi na treść art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – nie uzasadnia stwierdzenia przewlekłości to, że od daty wpływu pozwu (27 lutego 2023 r.) nie rozpoznano sprawy w dwóch instancjach. Sąd sukcesywnie podejmował czynności celowe i konieczne dla jej rozpoznania, tak w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, jak i w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznanie sprawy w dwóch instancjach, jak dotąd nie przekroczyło 4 lat i nie powinno przekroczyć 5 lat. Czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy nie jest wynikiem zaniedbania sędziego sprawozdawcy, ani Sądu, lecz trudnej

sytuacji kadrowej (w I Wydziale Cywilnym orzeka 12 sędziów) i liczby spraw apelacyjnych oczekujących na rozpoznanie (ok. 7500 spraw apelacyjnych i ponad 680 zażaleń). Objęta skargą sprawa obecnie jest 224 w kolejności wpływu w referacie sędziego sprawozdawcy.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na skargę wskazano, że stosownie do § 79 ust. 2 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, poza kolejnością rozpoznawania spraw wynikającą z wpływu spraw do referatu sędziego sprawozdawcy, rozpoznawane są sprawy pilne. Objęta skargą sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych, stąd oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej zgodnie z kolejnością wpływu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Pomimo że ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż stan taki będzie miał zasadniczo miejsce w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). Niezależnie od tego, w zakresie oceny wystąpienia przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania, w tym również podejmowane w trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Katowicach dotychczas nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej, pomimo że od momentu wpływu apelacji upłynęło ponad 24 miesiące. Przez długi okres (maj 2024 r. – marzec 2025 r.) sprawa oczekiwała na losowanie sędziego sprawozdawcy, a od jego wylosowania i poinformowania o tym stron w dniu 2 kwietnia 2025 r. – nastąpiła bezczynność wynikająca z oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy. Okoliczności te uznać należy za wystarczające dla uznania, że w sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania.

Odnosząc się do argumentacji podniesionej w odpowiedzi na skargę, Sąd Najwyższy wskazuje, że duży wpływ spraw i ograniczona liczba sędziów orzekających nie mogą mieć zasadniczo znaczenia dla rozpoznawania spraw w rozsądnym terminie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 25 maja 2023 r., I NSP 12/23) i okoliczność ta nie zwalnia państwa z odpowiedzialności z tytułu przewlekłości postępowania. Jak słusznie przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 września 2023 r. (I NSP 119/23): „[o]bciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej”. Dla oceny zasadności skargi na przewlekłość postępowania sądowego istotne znaczenie ma bowiem nie tylko czas trwania postępowania, ale przede wszystkim terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2023 r., I NSP 113/23).

Okoliczność, że Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach obiektywnie nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi mu zapewnienie odpowiednich warunków dla sprawnego rozpoznawania bardzo dużej ilości spraw zawisłych przed tym sądem, przekłada się na brak zawinienia po jego stronie z tytułu

zaistniałej przewlekłości postępowania. W niniejszej sprawie nie stwierdzono również przesłanek świadczących o odpowiedzialności sędziego sprawozdawcy z powyższego tytułu. Wskazane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach obciążenia orzecznicze mają charakter obiektywny, przekładający się na ocenę organizacji sądownictwa jako takiej. Jednakże, jak wskazano powyżej, sam duży napływ spraw, czy też ograniczona ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie mogą usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie (np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 kwietnia 2023 r., I NSP 47/23 i 29 sierpnia 2023 r., I NSP 139/23).

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie jej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżących za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19 i 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżąca wnioskuje o przyznanie jej sumy pieniężnej w kwocie 20 000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter sprawy oraz wielkość zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. Uwzględniono również to, że skarżąca nie uzasadniła szczegółowo, z jakich względów domaga się zasądzenia należności w takiej wysokości, ograniczając się wyłącznie do samego żądania powyższej kwoty. Z tych względów w ocenie Sądu Najwyższego kwota 3000 zł rekompensuje

jej zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania za okres od 27 lutego 2023 r. do 14 maja 2026 r.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Skarżąca zawnioskowała o zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy i zakończenia postępowania. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy uznał za zasadne zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenia posiedzenia w sprawie w terminie 2 miesięcy od daty zwrotu akt.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2-4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. 2025, poz. 1228) w zw. z art. 8 ust. 2 i art. 17 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, zwolnił skarżącą od wniesienia opłaty od skargi na przewlekłość postępowania.

z.g.

[a.†]

Tomasz Demendecki   Krzysztof Wiak   Marek Dobrowolski